

Vergaderjaar 2021–2022

32 827

Toekomst mediabeleid

Nr. 247

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juli 2022

Per brief van 2 juni 2022 heeft de vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mij gevraagd om een toegezegde standpuntbepaling rond de abonnementsdienst NLZiet vóór het commissiedebat over de Hoofdlijnenbrief Media (Kamerstuk 32 827, nr. 246) aan uw Kamer te doen toekomen.¹ Met deze brief geef ik invulling aan dit verzoek. Uw Kamer heeft ook schriftelijke vragen over NLZiet gesteld. De antwoorden op deze schriftelijke vragen zal ik ook voor dit commissiedebat versturen.

Voorop staat dat ik de wens van de partijen goed begrijp om NLZiet door te ontwikkelen naar een volwaardige dienst die op eigen benen kan staan. Het is aan de betrokken partijen als bestuur van NLZiet om invulling te geven aan die doorontwikkeling van NLZiet. Het is aan mij om daarin gepaste afstand te bewaren. Wel zie ik dat door onderlinge samenwerking, waarbij de publieke omroep eerst en vooral aan zijn publieke taak wordt gehouden, de brede beschikbaarheid van Nederlandse content verbeterd kan worden. Daarbij dienen de posities van alle partijen meegewogen te worden. Verderop in deze brief ga ik nader op deze posities in.

Ik zal met alle partijen in gesprek gaan en de NPO oproepen zich constructief op te stellen in de planvorming voor doorontwikkeling van NLZiet. Het kan daarbij helpen om de samenhang tussen de verschillende online en on demand-diensten van de NPO zoals NPO Start, NPO Plus en NLZiet beter te kunnen duiden. Ik zal de NPO vragen deze toe te lichten in een digitale strategie zoals ook door de Raad voor Cultuur is bepleit in haar advies over het Concessiebeleidsplan 2022–2026.² Daarbij zal ik ook naar de juridische kant van NLZiet kijken, wat de publieke omroep vanuit wetgeving wel en niet mag in een dergelijke constructie. Tot slot zal ik het onderwerp publiek private samenwerking agenderen voor het vervolg van

¹ Aanhangsel Handelingen 2021/22, nr. 2860

² Raad voor Cultuur (4 februari 2021). Advies Concessiebeleidsplan NPO 2022–2026.

de samenwerkingstafels. Ik zal uw Kamer in de komende mediabegrotingsbrief informeren over deze gesprekken.

Achtergrond NLZiet

NLZiet is in 2013 begonnen als coöperatie zonder winstoogmerk door de omroeporganisaties RTL, SBS (nu Talpa) en de NPO. NLZiet is een gezamenlijke abonnementsdienst waarmee het Nederlandse publiek toegang krijgt tot de individuele betaalde, hoge-kwaliteit, online gemist-diensten van de deelnemers in NLZiet. NLZiet is opgezet als een sectorbreed initiatief dat openstaat voor andere televisiezenders in Nederland. Deelnemende partijen krijgen een vergoeding op basis van hun evenredige kijktijdaandeel. Zo zijn recent de televisiekanalen van de regionale omroepen, lokale omroep AT5 en van de Vlaamse publieke omroep VRT toegevoegd. NLZiet is ontstaan vanuit de gedachte dat al het Nederlandse aanbod, zowel publiek als commercieel, makkelijk vindbaar en toegankelijk moet zijn. Voor die tijd een unieke vorm van publieke omroep en commerciële omroepen die op eigen initiatief van partijen tot stand is gekomen. NLZiet heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een volwaardige contentaanbieder.

Advies Raad voor Cultuur

In het sectoradvies³ AV «Zicht op zoveel meer» van de Raad voor Cultuur (hierna: de Raad) pleit de Raad voor de verdere ontwikkeling van één herkenbaar ondemandplatform voor Nederlandse nationale, regionale en lokale content op basis van NLZiet. Zo kan volgens de Raad gewaarborgd worden dat met de opkomst van grote wereldwijde streamingdiensten en andere commerciële platforms content uit en over Nederland breed toegankelijk blijft. De Raad vindt het onwenselijk dat al die verschillende platforms zich met Nederlandstalige producties in onderlinge concurrentie op de Nederlandse mediaconsument richten. Door krachtenbundeling van alle stakeholders in één online platform kan voldoende schaalgrootte en technische kwaliteit worden bereikt om een goede marktpositie te verkrijgen en aantrekkelijker te worden voor de Nederlandse burgers.

Ambities betrokken partijen

Tegelijk zijn er ook goede argumenten dat individuele standalone diensten van NPO (NPO Start en NPO Plus), Talpa (KIJK) en RTL (RTL XL en Videoland) moeten kunnen blijven bestaan. Een argument is dat de consument niet gedwongen kan worden om een dienst met zowel content van zowel publieke als commerciële mediaorganisaties af te nemen. Doorontwikkeling blijft daarmee sterk afhankelijk van de strategische ambities van de betrokken organisaties. Dit is tevens de reden dat mijn ambtsvoorganger deze standpuntbepaling verbonden heeft aan de aangekondigde fusie tussen RTL en Talpa die momenteel bij de ACM voor ligt. Dit kan immers gevolgen hebben voor de positie en de onderlinge verhoudingen binnen het NLZiet-bestuur, alleen al door de veranderende stemverhouding.

Ambitie NPO m.b.t. NLZiet

De NPO onderkent beide belangen die de coalitie noemt in het coalitieakkoord. De uitdaging is om de juiste balans te vinden: samenwerken met private partijen waar nuttig en mogelijk, zonder dat dit ten koste gaat van de publieke taakopdracht en de herkenbaarheid van de publieke omroep.

³ <https://www.raadvoorcultuur.nl/binaries/raadvoorcultuur/documenten/adviezen/2018/02/22/advies-zicht-op-zo-veel-meer/Zicht-op-zo-veel-meer.pdf>

Qua doorontwikkeling vindt de NPO het interessant te onderzoeken of NLZiet nog meer keuzevrijheid aan de consument kan bieden door de propositie «modulair» te maken: een basis tv-abonnement met daarnaast diensten als NPO Plus, Videoland en eventuele nieuw te ontwikkelen diensten, die ieder apart kunnen worden afgenomen. Zo heeft de kijker volgens de NPO optimale keuzevrijheid en kan de aantrekkingskracht van NLZiet verder vergroot worden. De NPO is in dit kader voorstander van de toevoeging van de zenders van de regionale omroepen en VRT en zou de dienst nog verder willen verrijken met andere mediadiensten, ofwel in het basispakket van NLZiet of als extra module.

RTL/Talpa

RTL ziet NLZiet als lokaal antwoord op de steeds dominantere positie van grote internationale platforms zoals Netflix, Youtube, Amazon Prime en Disney. RTL ziet een dergelijk gezamenlijk platform voor landelijk en regionaal, publiek en commercieel programma-aanbod van groot belang voor de Nederlandse audiovisuele sector. NLZiet heeft volgens Talpa een unieke positie naar de consument in Nederland. Als Talpa de huidige groei kan doorzetten dan kan NLZiet een nog sterkere rol spelen in de Nederlandse mediasector. RTL en Talpa willen daarom de samenwerking binnen NLZiet verder intensiveren door het aanbieden van gratis content mogelijk te maken. Dit voorkomt volgens hen versnippering van lokaal aanbod en verbetert de toegankelijkheid van het platform. Naast NLZiet heeft RTL een eigen betaalde dienst met originele content Videoland en de eigen gratis terugkijkdienst RTL XL. Talpa heeft alleen een gratis terugkijkdienst KJK.

Positie distributeurs en producenten

Om tot een goed oordeel te komen is het ook van belang om te kijken naar de positie van de aanbieders van televisiepakketten, distributeurs als KPN en Ziggo, en onafhankelijke producenten als rechthebbenden en makers van de programma's. De distributeurs geven aan dat een gratis versie mogelijk concurreert met het gratis lineaire aanbod bij henzelf dat bijvoorbeeld via de programmagids terug te kijken is. Een nieuwe gratis dienst die als «over the top» wordt aangeboden kan volgens hen van invloed zijn op de distributievergoeding die zij momenteel betalen aan de omroepen voor doorgifte van hun content. Deze doorgifte-vergoedingen zijn substantieel. Als ze wegvallen missen omroepen (en de gehele sector) deze inkomsten die niet meer geïnvesteerd kunnen worden in nieuwe Nederlandse producties van hoogwaardige kwaliteit.

Een nieuwe gratis dienst kan door rechthebbenden gezien worden als hernieuwde openbaarmaking. Dit raakt de makers inclusief de producenten. Volgens de producenten is er nu eindelijk rust op dat front. Met een gratis dienst worden alle discussies, met grote kans op juridische procedures, weer heropend. Producenten vrezen verder dat rechthebbenden van deze content zich met kracht zullen verzetten en het hele systeem van rechtencontractering in gevaar komt.

Ambities Coalitieakkoord

Dit kabinet onderkent het belang van samenwerking om tot een sterke Nederlandse mediasector en brede beschikbaarheid van Nederlandse content te komen zoals ook opgenomen in het coalitieakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 35 788, nr. 77). Het is echter aan partijen om die samenwerking vorm te geven. Partijen, zowel de publieke omroep als commerciële aanbieders, bepalen elk hun eigen content- en distributiestrategie. De publieke omroep doet dit met het oog op een zo effectief mogelijke

uitvoering van zijn publieke taak, commerciële partijen meer vanuit hun commerciële bedrijfsstrategie. Ik zal waar dat kan helpen om die samenwerking te versterken. De afgelopen kabinetsperiode is aan deze ambitie uitvoering gegeven door het opzetten van een samenwerkingsagenda⁴ en in dat kader te spreken en nadere afspraken te maken met de belangrijkste Nederlandse mediaorganisaties. De deelnemers aan deze samenwerkings-tafel zal ik uitnodigen voor een bijeenkomst na het zomerreces om met hen in gesprek te gaan over de versterking van het Nederlands media-landschap, waaronder ook publiek-private samenwerking.

Het is ook belangrijk om precies te kijken naar wat er bedoeld wordt met «Nederlandse content». Hoewel de betrokken partijen in NLZiet zich vooral richten op Nederlandstalige content en/of gericht op de Nederlandse markt, bieden ze ook buitenlandse content aan. De Europese Audiovisuele Mediadienstenrichtlijn biedt lidstaten de mogelijkheid specifieke verplichtingen op te leggen inzake zichtbaarheid van *content van algemeen belang*, omwille van doelstellingen betreffende culturele diversiteit, pluriformiteit van media en vrijheid van meningsuiting. Uitwerking van zichtbaarheid van content van algemeen belang heeft veel raakvlakken met de doelstelling om Nederlandse aanbod makkelijk vindbaar en toegankelijk te maken. Eind vorig jaar heb ik uw Kamer daartoe het onderzoek van Dialogic doen toekomen. Momenteel wordt aan een uitwerking daarvan gewerkt wat content van algemeen belang is. Een ander raakvlak op dit gebied is de ambitie in het coalitieakkoord om een investeringsverplichting in te voeren voor grote buitenlandse streamingsdiensten om het Nederlands cultureel audiovisueel aanbod (films, series en documentaires) te versterken. Het is van belang om hier een breed perspectief op te houden.

Tot slot

De uitdaging voor de betrokken partijen zit er in om er samen uit te komen en de focus op gemeenschappelijke meerwaarde te leggen. Daarbij dient ook de positie van de distributeurs en onafhankelijke producenten meegenomen te worden. Ik zal de partijen daarbij helpen en stimuleren om samen te werken en concrete afspraken te maken, en daar waar mogelijk juridische hobbels weg te nemen.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Uslu

⁴ Zie voor deze samenwerkingsagenda: Kamerstuk 32 827, nr. 162.